

Un dibab teulfilmoù gant Ronan an Hirrien

Brezhoneg e 6 miz a zo un teulfilm 52' (deskiñ brezhoneg d'an dud deut) severer ha kameraour, kenbroduet gant Kalanna ha France3 Ouest, skignet e miz Here 2005 war France3 Breizh

Prix du meilleur film en langue bretonne PRIZIOU 2005

Priz ar gwellañ film e brezhoneg Prizioù 2005

Sélection Festival du film et de la télévision celtiques Falmouth

Dibab Festival ar filmoù hag ar skinwel keltiek en Aberfala

1^{añ} a viz Here 2003, e maner Keranden e Landerne, kentañ devezh ar stummadur hir e brezhoneg kinniget gant Stumdi. 35 a dud deuet a zo o sellet an eil ouzh egile kurius. Lod a seblant bezañ nervus a-walc'h. O devezh distro-skol eo. War-lerc'h ur stummadur puilh a 6 mizvezh, 35 eurvezh bep sizhun, hag a-drugarez d'ar brezhoneg, o deus fiziañs da gaout ul labour e brezhoneg.

E-doug ar c'hwec'h mizvezh-mañ em eus filmet pemp stajiad, dezho personelezhioù, orinoù, ha c'hoantoù a bep seurt. En tu all d'o c'hoant da labourat e brezhoneg, emaint amañ evit un afer a santimant. Ezhomm zo, a-benn deskiñ ur yezh ken disheñvel hag ar brezhoneg e vo dav dezho poaniañ hardizh, savet ha skoliataet ma'z int bet e galleg. Klask a reont implijout ar brezhoneg e-maez ar c'hentelioù. Cheñch a ra o sell war bed ar brezhoneg a-wechoù. Dre ma teskont brezhoneg e vezont cheñchet int-i o-unan ivez.

Lannoù Telo. "Lann" e brezhoneg, "llan" e kembraeg, ur ger hag a gaver stank koulz e Breizh hag e Kembre hiziv c'hoazh. Talvezout a ra kement ha "manati, peniti" ha degas a ra da soñj eus an amzer ma teuas ar Vrezhoned da Arvorig. Telo a vije erruet en Arvorig er VIvet kantved, tre d'ar mare ma oa deuet ar Vrezhoned d'an Douar-bras (etre ar IVe hag an VIIIvet kantved).

E Landelo e vez enoret sant Telo bep bloaz da Sul ar Pantekost e-barzh an droveni anvet "Tro ar relegoù", unan eus ar c'hoshañ lidoù relijiel e Breizh.

E Bro-Gembre, lec'h ma oa bet ganet Telo, e vez degemeret istor ar sant en devezh hiziv evel ul lodenn eus glad ar vro. Koulskoude e oa bet ankounac'haet e-pad pell da heul Reform ar brotestanted er XVI kantved.

Klask a ra an teulfilm war-lerc'hroudoù sant Telo koulz e Kembre hag e Breizh : en anvioù-lec'h, en ur skrid-buhez latin eus an XIIvet kantved, hag en ul levr-aviel eus an VIIIvet kantved.

Pemzek kantved istor, marteze ouzhpenn, hag o deus a-wechoù tostaet, gwechoù all pellaet Kembre ha Breizh.

« **Safar eus Pondi da Zanzibar** », a zo un teulfilm sonerezh a 52' (un emgav tro-dro d'ar vombard etre Pondi ha Zanzibar), severer ha kameraour, kenbroduet gant Kalanna ha France Télévisions, skignet d'an 3 a viz Even 2012 war Frañs3 Breizh.

E 2009 e oa bet pedet Safar, ur strollad sonerezh taarab eus Zanzibar, e gouel bombarderien ar bed e Klegereg, abalamour ma vez sonet gant ar zumari, bombard Zanzibar, e-barzh ar strollad-mañ. D'ar poent-se e reont anaoudegezh gant bagad

Kerlenn Pondi.

E miz Mae 2011 e tistro Safar da Vreizh hag e filmomp anezho oc'h en em gavout en-dro asambles gant Kerlenn Pondi. Asambles ec'h enrollont daou don evit pladenn nevez Kerlenn Pondi, hag e roont sonadegoù evit Gouel bombardoù ar bed e Klegereg. En ur bleustriñ asambles, en ur selaou enrolladennoù kozh, pe e ti turgnerien bombardoù, e klev muzisianed Breizh ha Zanzibar ar pezh zo dibar, heñvel pe disheñvel e sonerezh pep hini. En em c'houlenn a reont penaos miret ha skignañ o sonerezhioù hengounel, peseurt darempredoù zo etre memor ha krouidigezh. Diwar an eskemmoù-mañ e teu war wel liammoù etre daou damm douar pell an eil diouzh egile, ha liammoù etre an amzer vremañ hag an amzer dremenet. Mignoniezh start a vez gwiet ivez.

E miz Gwengolo 2011 ez a, d'o zro, pevar Breton, daou soner bombard eus Kerlenn Pondi ha daou durgner bombardoù eus Redon, da Zanzibar, da enklask war ar zumari ha sonerezhioù hengounel Zanzibar. Gwelet a reont al labour dispar kaset da benn gant o c'hamaraded er skol sonerezh Dhow Countries Music Academy. Matona, soner oud ha violoñs, a ziskouez dezho perzhioù dibar d'ar sonerezh taarab : skeulenoù a-leizh, kanaouennoù karantez barzhoniel kenañ. Gras dezhañ e klevont ar c'hentañ laz-seniñ taarab merc'hed eus Zanzibar. Mbegu, soner zumari, a ra ur zumari, gant ostilhoù dister, dirak o daoulagad. Diwezhatoc'h e skarzha ar speredoù fall gant son e zumari diouzh unan klañv en e benn. Daoust ma'z eus milieroù a gilometroù etrezo n'o deus ket a boan, er c'hontrol, Bretoned ha Zanzibariz da vevañ ha da lakaat da vevañ o c'harantez evit ar sonerezh hengounel.

« **Maout ha n'eo ket kog** », documentaire de 26' (sur la « dañs a-dro » ou « gavotte » de la région de Calanhel), *réalisateur*, diffusé le 14 octobre 2012 sur France 3 Bretagne

/

Pa dañs ar gavotenn er festoù-noz e sko ferm e dreid war al leur-goad, met ral eo e skofent al leur war ar memes taolioù kreñv hag an dañserien all. Jean Lallour, 79 vloaz, a zifenn gant nerzh ha kalon dañs a-dro bro Galanel, un dañs desket gantañ pa oa bihanik, en atant e dud e Plourac'h. Fred Astaire ar c'havotenn eo pa wisk e baz gant taolioù troad ouzhpenn, ur gwir c'hoari sklakal war al leur. Goude ma ro nerzh n'eo ket ur c'hog: gouzout a ra delc'her hir, ha diskouez petra zo c'hoazh en e vruched hag en e dreid betek fin an dañs, ur maout eo neuze!

Eus un terouer bihan ha dizro eo dañs a-dro bro Galanel: pemp kumun en hanternoz da Gallag, Kalanel, Plourac'h, Lohueg, ar Chapel Nevez, Pluskelleg, hag evit ul lodenn diouto ar c'humunioù en-dro. N'eo ket gwall anavezet, ha ne vez ket dañset kalz. Jean a base e amzer retred o kelenn anezhi d'ar re yaouank.

Gant skouer dañs a-dro bro Galanel e klask an teulfilm “Maout ha n'eo ket kog” kompren petra 'oa an dañs war ar maez gwechall – pa veze desket a rumm da rumm ha pa luske ar bloavezh –, ha petra eo hiziv er festoù-noz, er c'honkourioù, pe lakaet war al leurenn gant ar c'helc'hioù keltiek. Eus dec'h da hiziv e komprenomp diwar sellet ouzh pazioù un dañs-tro – hag a zo a bep seurt diouto diouzh tro-spered ha korf pep hini – penaos eo cheñchet ar gevredigezh.

« **dre dañs ha dre c'hoant** », documentaire de 26' (sur la première école publique devenue bilingue français-breton), *réalisateur*, diffusé le 9 décembre 2012 sur France 3 Bretagne

/

Tregont vloaz zo eo deuet skol vihan publik Sant-Riwal da vezañ divyezhek, hanter

vrezhoneg, hanter c’halleg. Ar skol penn-da-benn rak da neuze ne oa nemet 11 bugel enni, setu ma ne c’helle ket bezañ e mod all. Ar c’hentañ skol divyezhek eo deuet da vezañ dre c’hras un diviz gant Ministrerezh an Deskadurezh, ha dre volontez ur guchennad tadoù ha mammoù skoazellet gant maer ar gumun. Abaoe ez eo chomet skol Sant-Riwal – ur gumun neizhiet e Menez Are hag a zo un daou c’hant a dud o vevañ enni – ar skol nemeti divyezhek penn-da-benn e Breizh. Tregont vloaz goude, ha goude ma vije dizro ar gumun, e chom bev-mat ar skol, gant tost da dregont bugel enni. Bevañ a ra al lodenn vrasañ anezho er c’humunioù diwar-dro – Brasparzh, Lopereg, Hañveg... O zud a zo genidik eus ar vro pe nevez-en em gavet. Choazet o deus skol Sant-Riwal evit ar brezhoneg, vertuzioù an divyezhegezh, hag he ment vihan. N’eo ket aes koulskoude lakaat ar skol-mañ da vevañ: koustañ a ra ker d’ar gumun he zri implijad evit ar skol (ATSEM, kantinererzh, diwallerezh), meret e vez ar gantinenn hag ar c’harr-boutin gant tud ar vugale... Bevañ a ra ivez ar skol dre volontez daou skolaer hag a vez tik atav da reiñ c’hoant d’ar vugale da gomz brezhoneg, goude ma’z a war-gil implij hor yezh war ar maez. E-mod-se, dre chañs ha dre c’hoant, e tesk ar vugale, e skol Sant-Riwal, kontañ, skrivañ, ha lavaret anvioù ar plant hag ar bed en-dro dezho, e brezhoneg.

« **Pa guzh an heol** », documentaire de 52’ (sur la transmission de beaux anciens longs poèmes chantés en Bretagne et en Finlande), *réalisateur et caméraman*, coproduit par JPL Films et France Télévisions, diffusé le 15 décembre 2013 sur France 3 Bretagne

/

E Breizh, evel e lec’h all en Europa, e kaner. Nebeutoc’h-nebeutañ koulskoude, rak gwelloc’h e vez kavet selaou « kanerien wir » war ar radio pe war un i-pod.

Er film-mañ ec’h en em vod Breizhiz - Yann-Fañch Kemener, Brigitte Kloareg, Loïc Jadé – ha Finlandiz – Pekka Huttu-Hiltunen, Kristina Kuusisto – evit klask asambles aesaat treuzkas ar glad kanet e brezhoneg, hag e finneg e Karelia Finland ha Rusia. Kement-mañ a reont tost da zaou c’hant vloaz goude ma oa bet lakaet war wel ar gwerzioù kozh gant lenneien, e penn-kentañ an XIXvet kantved, pa voe embannet ar « c’hKalevala » e 1835, bet dastumet e Karelia, hag ar « Barzaz Breiz » e 1839, bet dastumet e Breizh. Eus ur festival d’unan all, eus ur gentel d’unan all e reomp anaoudegezh gant ar glad kanet-se. Gant an dreizherien memor filmet e klaskomp gouzout perak ha penaos treuzkas ar vemor kanet, d’ar vugale koulz ha d’ar re vras?